

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ №17

София, 6 ноември 1997 г.

(обн., ДВ, бр. 109 от 21 ноември 1997 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Живко Сталев

Членове: Асен Манов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Неделчо Беров

Димитър Гочев

Стефанка Стоянова

Тодор Тодоров

Александър Арабаджиев

Георги Марков

Маргарита Златарева

при участието на секретар-протоколита Росица Топалова разгледа в закрито заседание на 6 ноември 1997 г. конституционно дело №10 от 1997 г., докладвано от съдията Станислав Димитров.

Делото е образувано на 18 юли 1997 г. по искане на 50 народни представители от XXXVIII Народно събрание за установяване на противоконституционност на решението на Народното събрание от 10 юли 1997 г. за промени в ръководствата на Българското национално радио (БНР) и Българската национална телевизия (БНТ), с което е освободен генералният директор на БНР и са избрани нови генерални директори на БНР и БТА (ДВ, бр. 56 от 1997 г.).

В искането се поддържа, че решението на Народното събрание противоречи на разпоредбите на чл. 4, 8, 11, 39, 40, 41 и чл. 67, ал. 2 от Конституцията.

С определение от 31 юли 1997 г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество и е конституиран като заинтересувани страни по делото Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, Българското национално радио, Българската национална телевизия, Гражданския форум "Свободно слово", Съюза на българските журналисти, Центъра за независима журналистика, Вечеслав Тунев, Лиляна Попова и Стефан Димитров, на които е даден срок за представяне на писмени становища. Даден е срок и на подателите на искането за представяне на допълнителни писмени съображения.

Постъпили са писмени становища от Народното събрание, Министерския съвет, Българското национално радио, Българската национална телевизия, Сдружението "Граждански форум свободно слово", Съюза на българските журналисти, Центъра за независима журналистика и Вечеслав Тунев.

Народното събрание, Министерският съвет, БНР, БНТ и Сдружението "Граждански форум свободно слово" застават на становището, че решението на Народното събрание от 10 юли 1997 г. за промени в ръководствата на БНР и БНТ не противоречи на Конституцията. Това решение е прието от компетентен орган, чиито правомощия произтичат от разпоредбата на параграф 6 ПЗРК и абзац 10 от Основните положения на Временния статут на Българската национална телевизия и Българското национално радио, приети с Решение на Великото Народно събрание на 22 декември 1990 г. Тези правомощия Народното събрание има временно - до създаване на нова законодателна уредба на БНР, БНТ и БТА. Законът за радио и телевизия е създал такава нова уредба, но Конституционният съд с Решение № 21 от 14 ноември 1996 г. по к.д. №19 от 1996 г. е обявил редица

разпоредби за противоконституционни. Между тях са и нормите за характера на НСРТ и начина на неговото формиране (чл. 8, ал. 2 относно израза "държавен" и чл. 9). С това става невъзможно прилагането на всички останали норми, които се отнасят до НСРТ, включително и чл. 15, определящ правомощията му. Не е възможно да бъдат делегирани правомощия на орган, който не съществува. Възникнала е законова празнота, която може да бъде отстранена чрез възстановяване на действието на параграф 6 ПЗРК до създаване на действаща законодателна уредба.

Съюзът на българските журналисти и Центърът за независима журналистика не взимат отношение по конституционосъобразността на решението на Народното събрание. В становищата им се подчертава необходимостта от създаването на Закон за радиото и телевизията, съобразен с конституционните норми и духа на демократичните европейски медийни принципи.

Освободеният от длъжност генерален директор на БНР Вечеслав Тунев счита, че решението на Народното събрание е незаконно и противоречи на редица разпоредби на Конституцията. Единственият компетентен орган според ЗРТ да избира и освобождава ръководителите на двете национални електронни медии е НСРТ.

Конституционният съд, след като обсъди направените доводи в искането и в становищата на страните, приема следното:

Разпоредбата на параграф 6 ПЗРК овластява Народното събрание с правомощията, които Великото Народно събрание е имало по отношение на БНТ, БНР и БТА (включително избирането и освобождаването на генералните директори на тези национални институции) до създаването на нова законодателна уредба за тях. Тази разпоредба има временен характер и затова е намерила мястото си в преходните и заключителните разпоредби на Конституцията. Тя се прилага само до създаването на нова законодателна уредба за БНТ, БНР и БТА. От момента, в който бъде създадена такава

уредба, параграф 6 ПЗРК преустановява действието си, тъй като сам параграф 6 обуславя правомощията на Народното събрание от липсата на закон за националните медии. Ето защо от деня на влизане в сила на ЗРТ правомощията на Народното събрание спрямо националното радио и националната телевизия са окончателно прекратени, така че не са могли да бъдат упражнени. Никакви последващи обстоятелства не могат да възродят действието на параграф 6 и да възстановят дадените от него правомощия на Народното събрание. Затова те не могат да се считат за възстановени и с Решение № 21 на Конституционния съд от 14 ноември 1996 г. по к.д. №19 от 1996 г., с което чл. 9 на ЗРТ, уреждащ начина за формиране на НСРТ, бе обявен за противоконституционен. Обявяването на чл. 9 за противоконституционен създава само задължение за законодателя да отстрани обявеното от Конституционния съд несъответствие на закона с Конституцията. Народното събрание ще реши по какъв начин ще стане това, но във всички случаи то трябва да се съобрази с конституционните принципи на чл. 39, 40 и 41 от Конституцията и становището на Конституционния съд по приложението на тези разпоредби, изразени в няколко негови решения и преди всичко в тълкувателно Решение №7 от 4 юни 1996 г. по к.д. №1 от 1996 г. и Решение №21 от 14 ноември 1996 г. по к.д. №19 от 1996 г.

Понеже с решението си от 10 юли 1996 г. Народното събрание е упражнило правомощия, които след ЗРТ вече не е имало, това решение е противоконституционно.

Решението на Народното събрание от 10 юли 1997 г. е противоконституционно и защото по смисъла на Конституцията решенията на Народното събрание трябва да бъдат съобразени с издадените от него закони. Тези закони могат да бъдат приети, изменени, допълнени или отменени само по реда, установен от Конституцията, а не и чрез решение на Народното събрание, противоречащо на приет от него закон. Нарушени са

основни конституционни начала, присъщи на правовата държава, прогласени в разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Тъй като изложените съображения са достатъчни, за да бъде обявено атакуваното решение на Народното събрание за противоконституционно, Конституционният съд не намира за необходимо да разглежда другите основания за противоконституционност, изтъкнати в искането на народните представители.

Водим от изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията, Конституционният съд

РЕШИ:

Обявява за противоконституционно решението на Народното събрание от 10 юли 1997 г. за промени в ръководствата на Българското национално радио и Българската национална телевизия (ДВ, бр. 56 от 15 юли 1997 г.).

Председател: Живко Сталев